

Antologia mínima de poemes franquistes valencians (1939-1943)

per Santi Cortès i Anna Catalunya

Nota introductòria

Apleguem a la present antologia una selecció de poemes de caire franquista produïts, bàsicament, al País Valencià i en català durant els primers anys de postguerra.¹ Aquests textos, escrits amb el suport i el beneplàcit de les autoritats, van aparèixer a l'etapa, precisament, en què el nou règim s'autodefinia com a *unitario, jerárquico y total*, o, segons altres puntualitzacions més eufòriques, *nacional-sindicalista, totalitario, autoritario, unitario, ético, misional e imperialista*, aspectes aquests que els lletraferits valencians «vencedors», com els seus homòlegs espanyols, van utilitzar sovint com a font temàtica i d'inspiració en llurs composicions. I s'esvaniren, només produir-se la caiguda de Serrano Suñer, la destitució de Mussolini i la dissolució de la coneguda en termes oficials com *División Española de Voluntarios contra Rusia*.

Doncs bé, contràriament al Principat, on fou pràcticament impossible l'aparició d'una literatura feixista autòctona (malgrat certes predisposicions favorables per part del sector «esquerrà» de Falange)² a causa de l'enèrgica actitud dels autòcrates contra l'ús públic del català, i a les Illes, on les manifestacions poètiques collaboracionistes no ultrapassaren la dotzena³ (entre altres raons per-

1. Vid., per completar aquesta nota, el nostre treball *La poesia franquista valenciana* (1939-1943), «Caplletra. Revista de Filologia», núm. 5 (1989). Atès que conté uns altres dos poemes i un estudi introductori.

2. Vid. Josep MASSOT i MUNTANER, *La represa del llibre català a la postguerra*, «Els Marges», núm. 17 (1979), p. 90. També Enric GALLÉN, *La literatura sota el franquisme: de l'ostracisme a la represa pública*, dins RÍQUER, COMAS i MOLAS, *Història de la Literatura catalana* (Barcelona 1987), vol. x, ps. 213-214.

3. Vid. Josep MASSOT i MUNTANER, *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra* (1930-1950) (Barcelona 1978), ps. 154-174.

què els autors s'incorporaren aviat als nuclis culturals de resistència antifranquista que funcionaren, clandestinament, a Mallorca des del 1941,⁴ o es passaren, en altres casos, a l'idioma *nacional o del imperio*; al País Valencià, en canvi, les composicions franquistes locals poden formar un sucós i gruixut volum d'allò que M. Aznar Soler, a propòsit del sucursalisme ratpenatista, suggeria d'anomenar «noves memòries de la coentor».⁵

La situació en terres valencianes esdevingué, doncs, força diferent a la dels altres Països Catalans. En primer lloc, perquè s'hi permeté la represa de Lo Rat-Penat i la celebració dels jocs florals i les falles, la qual cosa significava poder fer-hi ús del català amb total impunitat. I, en segon lloc, perquè una bona part dels poetes valencians afectes al poder victoriós destacaven no sols pel seu anticatalanisme militant, ans també per llur servitud als plantejaments ideològics de la *Nueva España*, que, com ells subratllaven, esdevingué arran de la desfeta republicana Una, Lliure, Gran, Immortal, Catòlica i Imperial. Tot plegat va propiciar que hi hagués, des de l'endemà mateix de la victòria, un brot considerable de poesia franquista escrita en vernacle i destinada a fer l'apologia i propaganda del nou règim, amb el qual els nostres escriptors combregaven totalment, a causa de la seua reivindicació del catolicisme, com a religió d'estat, i de la seua defensa acèrrima de la integritat territorial espanyola.

Hem d'assenyalar, a més a més, que no tots els poemes que segueixen són d'autors valencians; també n'hi ha de catalans, concretament l'anomenat «Passa l'horda», inclòs dins el llibre *Poemes de sang i de dolor*, presentat als Jocs Florals del 1942 i signat per Artur F. Palau Ximénez, que davant la prohibició de publicar res en català al Principat va optar per presentar-se al certamen ratpenatesc. Així mateix, que algunes de les composicions, procedents fonamentalment dels Jocs Florals, són anònimes (a causa de la desaparició de les pliques) i inèdites (ja que en no ésser premiades amb la Flor Natural no tingueren a l'abast cap mitjà de difusió). I, darrerament, que hem respectat en tot moment l'ortografia original per tal de no interferir la intenció secessionista i el caràcter barroer que les anima.

El total de textos que hem pogut recollir fins ara s'aproxima gairebé a una vuitantena, però n'hi incloem només una mínima part. Concretament, aquells que al nostre entendre són els més aconseguits i representen millor la capacitat de claudicació i sucursalisme del valencianisme ratpenatesc i faller de la postguerra immediata.

TEXTOS

1. *Prec* (anònim)

Es tracta del primer poema franquista publicat al País Valencià. Una nota curiosa relacionada amb aquest text és que va aparèixer barrejat entre diners durant l'acte de recaptació d'almoines que es realitzà el dia de la reincorporació de la imatge de la Verge dels Desemparats a la seua capella de la seu. Anava precedit d'una altra dècima titulada «Tot lo que puc», on l'autor, «Un Pobre

4. Vid. Miquel GAYÀ, *Històries i memòries (1940-1951)* (Ciutat de Mallorca 1986).

5. Vid. M. AZNAR i R. BLASCO, *La política cultural al País Valencià (1927-1939)* (València 1985), p. 138.

Jornaler», confessa a la patrona valenciana que només pot ofrenar-li «un duro» i els seus «incançables brasos» si cal bastir un nou temple.

Mare del amor etern
ampara de tot perill,
a nostre invicte Capdill
inspira al seu Govern,
m'han assassinat un fill
i és hui data tan notòria
que pregue per sa memòria
per al dia del juí,
ja que el meu es ja a la glòria,
perdó per a l'assassí.

(«Las Provincias», 18-v-1939).

2. Noces per Josep Monmeneu Gómez

Fragment del poema *Dolor i goig* amb què el dit autor va aconseguir la Flor Natural als primers jocs ratpenatistes de postguerra. El text sencer consta d'unes altres dues parts anteriors intitolades «Captiveri» i «Liberació» i d'una «Endreça» protocol·lària final dedicada a la Regina.

Es tracta d'una composició construïda amb plantejaments estròfics diversos on el poeta, a partir de l'esquema de certs contes meravellosos, recorda a València, personificada en donzella seduïda («Captiveri»), verge redimida («Liberació») i promesa enamorada del seu llibertador («Noces»), les experiències viscudes sota la dominació republicana i des del moment de la salvació per l'exèrcit espanyol.

A l'acte en què obtingué el premi citat hi intervingué com a mantenidor Antonio Goicoechea, fundador i promotor, amb Joaquín Calvo Sotelo, del partit monàrquic alfonsí *Renovación Española*, i un dels principals financers de les activitats terroristes de Falange contra l'estabilitat republicana.

Nit de primavera,
mai com la d'enguany
dolça i falaguera;
què no guaita el dany
com a la darrera...
Les parpelles closes...
En mig les boïrores
visions de quimera
d'un somni daurat,
veus batre afanyoses
les ales sedoses
a lo rat penat.
I a la teua vora
apareix a l'hora
qui ab el drac alat
corona sa testa:
Jaume d'Aragó,
qui de la Conquesta
arbora el Penó.
I el reial guerrer,
ab gest eixerit,
a un nou cavaller
apunta ab el dit,
qui un moment sospira
i vos parla i mira
tot embadalit:

«Soc Francesch d'Espanya, oh ma bella aimia!
qui el dret li pertoca de conqueridor;
qui en el guany de terres més daler sentia
pel de vostre cor.

Qui arriscà la vida per alliverar-vos
no us vol fer esclava, tirà i deslleial.
D'amor l'esclavage corprés ve a ofrenar-vos
ab l'anell nupcial.»

... ..

Sobre la catifa de l'horta bledana
que ab festó d'escumes voreja la mar,
per a vostres nocces la Natura ufana
aixeca l'altar.

I l'orna ab les gales dels jardins flairosos
i la perfumada flor del taronger,
i el sol blau pal·li del cel lluminosos
per llàntia i dossier.

... ..

Es mira el Cabdill
dels teus ulls de mora en el clar espill.
I el cor vos batega d'enamorament
en assabentar-vos del seu pensament.

Qui místic vos ama,
ardent vos reclama,
de vostra bellesa sublim freturós.

Oh, destí sortós!
Llestament les joies de núvia poseu-vos
i aviada llanceu-vos
als braços oberts de l'espòs.

(«Almanaque de Las Provincias para 1940»,
ps. 285-286)

3. *Atra volta les falles* per Francesc Caballero Muñoz

Es recullen en aquesta composició tots els tòpics de la ideologia totalitària: exaltació fanàtica i mitificació de la personalitat del «Capdill»; identificació comunisme-infern; desqualificació irracional del contrari; acció de gràcies a la divinitat, etc.

Flames d'infern pujaren a la terra,
flames d'un foc maligne i destructor
que a lo més pur i sant movia guerra
en torrentada d'odi i de furor.

Tot lo més baix, tota la humana escòria
—urpes sangnants, un esbarzer el cor—,
volgué apagar el sol de nostra Història
i arrebasar-nos l'espíritual tresor.

Modern Sant Jordi de l'Espanya eterna,
Capdill invicte, aniquilà el Dragó,
i atra vegada brilla la llanterna
que, amb foc de llar, encén la Tradició.

Foguera d'alegria i de Victòria,
gràcies a Déu!, serà la Falla enguany,
pira d'amor, nimbe extrahumà de glòria,
claror només, mai element de dany.

Ja lluny l'odi i el dol i el vilipendi,
encén, Falla, en ton foc sense perill
l'esperit del meu poble en un incendi
de patriotisme i fe, d'amor de fill...

i confiança cega en el Capdill!!

(Pensat i fet, 1940)

4. *Per Déu i els meus pares sants* per Josep Calatayud Bayà

Fragment del poema *Enlluernament*, que obtingué la Flor Natural als jocs del 1940, en què va ocupar la cadira d'or la filla del *generalísimo*.

Consta aquest text d'una part prefacial on l'autor proclama la seua fe en Déu, la superioritat dels poetes sobre la resta dels humans i la necessitat que la trilogia ratpenatista presidisca la vida dels espanyols perquè, si s'esdevé així, Espanya assolirà els objectius d'unitat, imperi i autarquia.

Els títols dels dos apartats centrals, «Sol d'Espanya» i «Raig de Sol», són referències metafòriques a Franco i la seua filla. El primer d'aquests epígrafs desenvolupa la contraposició temàtica: llum/fosc, o tant se val, la dicotomia Espanya/Antiespanya. L'una és signe i estímul de perfecció cristiana, d'ofrena patriòtica i voluntat d'imperi, mentre que l'altra, privada de llum, és a dir, sense la presència astral del cabdill, és pur vici i alienació.

El segon dels apartats intermedis consisteix en una exaltació de la «Filleta del Sol d'Espanya», de qui s'afirma, a més, que és «flor d'innocència», «cor lliure de tota fel» i «llum que romp en sec el vel/de la boira ofegadora».

Finalment, l'«Endreça» amb què es clou el poema és una repetició de versos anteriors.

Les estrofes que segueixen han estat preses de l'apartat «Sol d'Espanya».

Per Déu i els meus pares sants
t'ofrene ma vida bruna,
lo que soc i tot quant tinc
a tú te hu dec, ¡Patria Una!

Lo que cante, lo que somnie,
tot el càlcer de mon viure,
front a l'ara dels caiguts
te hu ofrene, ¡Patria Lliure!

I els embats no me fan por
ni les lluites que vindrán,
perque sé que la victòria
sempre es teua. ¡Patria Gran!

En les ciutats i en els camps
sent industrial o bucòlica,
sempre et mostrarás al mon
com eres: ¡Patria Catòlica!

Viu i triomfa, Patria meua,
amunt per ton caminal,
que al remat de la jornada
tú serás ¡Patria Imperial!

Pàtria meua, vell sagrari
d'august nom i legendari
com llum pura de crisol,
que per esclau tingué al sol
i al mon feu llur tributari:

L'aureola en que has vixcut
brilla tant per sa virtut,
que en temps de pau o de guerra
doblant els genolls en terra
pose un bes en ton Escut.

(«ALP 1941», ps. 163-164)

5. Victòria (anònim)

Aquest text, inclòs dins el recull *Espanya per l'Imperi*, fou presentat al certamen del 1940 amb el lema de «Reconquerir». No ens consta que hi rebés cap premi.

Els altres quatre poemes del conjunt porten els títols de «Invocació», «Resurrexit», «Recordança» i «Crida».

De l'autor només sabem, com s'insinua en un d'aquests textos, que va passar la guerra refugiat i que un cop acabada amb la victòria dels «nacionales» reprengué la seua activitat poètica.

Oh, Mare, Pàtria Espanyola!
Quin goig tinc al vore't lliure
i feliç com cap nació.
Ta bandera roja i groga
oneja per tot, com signe
patent de lliberació.

Tornes a ésser altra volta
poderosa i respetada,
per miracle del Capdill,
que ha aconseguit llançar fora
a la pleb, que desitjava
posar-te en major perill.

Tots se fan creus quan se donen
conter del treball immens
que ha fet el Govern, en massa,
p'assolir en tots els ordrens
normalitzar, amb escreix,
la situació d'Espanya.

Brollarán de nostres llavis
sempre, frases de lloança
per el fet realitzat,
d'haver obtés en el cambi
de regir-nos, la ventatja
enorme de benestar.

... ..

Ja tens la pau que cercabes
amb tant d'afany, Pàtria meva!
Eres lliure i eres gran!
Amb entusiasme t'aclamen
per totes parts, sense treva,
tons fills, que te volen tant!

(Jocs Florals 1940, inèdit)

6. *Valencia "l Cabdill* (anònim)

Sobta en aquest text l'apostrofació totalment original, com es pot veure al títol i en diversos passatges del poema i, d'altra part, l'escassetesa d'accents, que no arriben a la dotzena en un conjunt si fa no fa de cinc-cents paraules.

Fou presentat a l'Englantina amb el lema de «Gloria», però no aconseguí aquesta ni cap altra distinció.

Les aures llevantines te saluden bras en alt,
i te rendixen pleitesia d' admiració lleal;
València, per tu redemida, recobra s' esplendor
i torna 'ls nostres sentiments la tradició
que 'ls nostres antepassats feren de la Religio.
Per tu, tornem a tindre festes i tradicions,
alegria 'n nostres còrs que tan patiren ahir;
València, te reverencia oh; invicte Cabdill;
i 'n este Palau de glories, de festes i de llum
te corona 'n les millors flors d' esquisit perfum.
Passat ya 'l dolor i la barbarie, Deu mos envia
a tu, gran Capitá, bras fort que portes la Victoria
i 'n la fermesa de ta paraula brollen els afectes;
en ton còr de gran guerrer i home ejemplar,
desplegues totes les gracies de bon governar.
València, martir i dolorida, llum clara,
que Deu, te dona per bressol, les portes del cel,
reliquia que tot lo món aprecia i respecta,
amiga fiel que 's mostra humil i consellera,
i 'n tot temps ampara 'n sa rialla falaguera.
Ya te canten ciutats i pobles Cabdill Espanyol;
les terres llevantines, Elch, Penyiscola, Morella,
i tanbé les ones de la mar, i lo simbolic caragól,
que 'l llaurador toca, fent la crida de consól.

Les rosses en sa tristor miraben les Banderes
que devallaben esglaiades i ha troços,
tacades de la sang que derramaren els millors;
sagrada penyora que han deixat els guanyadors
quant encara alenaba 'l anima 'n els seus dolors.
Les campanes no pogueren cantarte guanyador,
perque les arrancaren la rapiña i l' ignorancia
abans de sa cobarde i barbara fujida;
tu serás la Providencia, que 'n tot temps mos guié,
com a missió que Deu, per ha ve d' Espanya, te confie.

València, oh invicte Cabdill, te venera;
perque la salvarés del terror i del espant,
i 'n lo camí de la Victoria, parat aci 'n instant;
que tots volem bessar, Caballer de l' arrogancia,
la teua espassa tantes vegades triumfadora.
Tots units com fiel soldat, ¡València, per Espanya!!
al crit d' amunt Espanya!! Viva FRANCO!!!
i entre crits en veu ferma de la nova Espanya;
voreu com rebroten en mes fervor nostres glories;
perque 'n nostra sang portem les millors memories.
Vos, Regina Valenciana, perque sou jove i somnieu,
esgardeu-lo amorosida, i que la llum purissima
dels vostres ulls siga com un insens de perfum,
que 'na Llauradora Regina, li demane per Deu;
per Espanya, per València, i per la Santa Pau.

(Jocs Florals 1940, inèdit.)

7. *Endreça* per Pasqual Asins Lerma

Aquest text, inclòs a la part final d'*El dia líric* (títol del poema que guanyà la Flor Natural el 1941), és l'únic text, en català, de Pasqual Asins que admet la qualificació de franquista.

Asins, però, és autor així mateix d'una altra composició encomiàstica i militarista dedicada a la família Aranda, si bé en castellà. Aquesta va ser presentada al premi extraordinari instituït per Maria Luisa Aranda, com a ex-regina dels jocs florals anteriors, que va proposar com a tema de la convocatòria el paratext «*Valencia por siempre, amén*». També aquesta vegada Asins obtingué, amb un poema format per dotze quartetes de rima creuada i encapçalat amb l'apariat «*Tu lo has dicho y dices bien/Valencia por siempre, amén*», el premi atorgat pels Aranda consistent en un valuós objecte d'art.

Respecte a l'«*Endreça*», val a dir que a la versió original no figuraven les quatre darreres estrofes (les quals formaven part d'un text anterior intítulat «*Adveniment i Triomf*») i així es va publicar a l'«ALP 1942». Però a l'edició pòstuma de les *Poesies* completes d'Asins, prologada per F. Caballero Muñoz, la versió que hi apareix és la mateixa que nosaltres reproduïm.

En aquests Jocs Florals hi intervingué com a mantenidor el general Millán Astray.

Valencia estava ferida
presa del mals esperits.
Qui li tornarà la vida?
Qui li espantarà els neguits?

Un enamorat la ronda
i la esguarda dolçament.
Aquella pena profunda
l'espena heroicament.

Desde'ls penyascals altívols
planeja la salvació.
No serán gemecs planyívols
els que li enerven l'acció.

General Aranda, pare
de nostra regia beutat.
Feu que vostra espasa aclare
el núgol que'ns ha emboirat!

...I un jorn banderes glorioses.
El remor inconnegut,
les canturies victorioses
de l'ardenta joventut.

La espasa aquella, la espasa
que'n vostre somni florix
lluenta de gloria pasa
i Valencia se rendix.

Els rosers vinclen les branques
i la neu dels gesmilers
curulla en les rises franques
que omplenen nostres carrers.

Valencia está redimida,
redimida eternament.
Vos li tornareu la vida
i Ella os aima ardidament.

María Lluisa, María.
Per filla d'ell te elegia,
per filla d'ell i per tú
al regnat de poesia
la poesia te dú.

I els cors s'han format en anda
per a exaltarte al regnat
que mon vers ha coronat
com un gesmiler nevat
MARIA LLUISA ARANDA!

(*Poesies. Lletres Valencianes* [València 1949])

8. *Espanya vingué a Llevant* (anònim)

Fou presentat a l'Englantina tot fent servir el paratext «Espanya, vingué a Llevant» com a títol i lema alhora. No va rebre-hi cap premi ni menció, segons els nostres informes.

JO duia al cór de peu, alçada, alerta,
cercant lo meu dormir, ampla i desperta
una ansia encesa en llum de fé i amor;
un somni ardit, valent, plé de impaciencia
per a matar la nit sense clemencia
qu 'ens afonava a tots en dól i horror.

Horrible nit! Mantell negre, profund,
presó fosca i silent ón moribund
l'anhel de pá, justicia i llibertad
es donava, —sang mártir desfullada—
al cólp de la corbella en creu clavada
junt al martell tiranic i malvat...

Eterna nit de punys tancats, tot plor
i soletat d'estrelles en fredor
de mórt, amb el punyal gelats dels crits
que dien l'agonia atormentada
de tanta flor carnal sacrificada,
clavant-se en el ivori dels seus pits.

Fins que ma angoixa es féu arc, corda tensa
volent fletxar sens pór l'enyor immensa
de vore que la Patria havia mort;
missatjer de primavera al vent
lo meu goig anava encés i dient
lo cant de les cinc róses del conhort.

I el somni meu portá a Llevant lo dia
que en esclat daurat de poesia
alçá a lo alt un Amanèixer blau
que obrí en dolçor de fruits l'horta florida,
ja tota llum i veu amorosida
cantant l'alegre cántic de la pau...

El Nord germá, Castelles companyeres,
Migdia clar i Aragó fort, banderes
ens portaren, glorioses d'ór i sang,
pregonat al vent la seva hasanya
de fondre un sol novell al cel d'Espanya
qu 'el odi roig tacá amb fé i fang.

... ..
Cridem en nostra llengua, melodia
que té flairos d'acacies i ambrosia
de mels, un himne pur, fort i gegant,
fitant a lo infinit tota l'estima
que sa llaor i gloria en lo cor rima
posant l'esprit a la rail del cant.

(Jocs Florals 1941, inèdit.)

9. *Patria!!* per Josep Maria Bayarri

Aquest poema va optar dues vegades consecutives, amb el lema de «Divisió blava», a l'Englantina, que va aconseguir finalment l'any 1943. L'any anterior Bayarri havia obtingut també el premi a la millor composició de tema patriòtic, però desconeixem si amb aquest mateix text o amb un altre. En qualsevol cas, cal anotar que el lema citat apareix a les llistes de treballs presentats a certamen de l'any 1942 i el següent amb les referències 119 i 115 respectivament.

Independentment d'aquesta qüestió, val a dir que «*Patria!!*» fou publicat per Bayarri amb ortografia normalitzada a la seua *Obra poètica* (València 1955, vol. III, ps. 69-75), però ací presentem la versió amb què va concursar el 1942 idèntica a la de l'any posterior.

I

Deu poderós de Cel i Terra
nos ha creat a tots germans
i a l' abast nostre el mon dilecte
per als quefers per als afanys.

Pero els vius nuclis d'homens trien
cada parcela vessllumants
on s'atrafeguen i s'enlairen,
on canten, recen i... es refan.

I van surgint les patries! Belles
en sont sentit matriarcal,
cálida essencia d'esperances
i auri recòrt a l'endavant!.

Patria!: La veu de la conciencia
Patria!: El guiage de una ma
Patria!: La joia de un mig-riure
Patria!: La lírica de un Art.

Lo Cel mateix mena la ofrena
i cap al Cel la Patria va
(qui son concepte tergiverse,
qui son destí negue insensat)

Contra lo Cèl mateixa llaura
lo seu verí per als seus dards
i el Cèl castiga ab mil tenebres
estes informes malvestats)

II

Contra la Patria l'Infern clama
 ab negres veus i tràgics plants;
 el Comunisme és resó l'ivít
 que fa continu a Belial

El bolchevic afila el garfi
 i l'arpó clava enverinant
 en lo sagrat còs de la Patria
 i de la Patria al còr sagrat.

En Rusia vibra la tempèsta
 i udòla el trò terratreman
 tot incidint llaus i esperances
 i tradició i recòrt... feral.

Negava patries i familia,
 negava honor i fe i altar,
 tot l'horisont era un presagi
 de malhaurances criminals

A Nòstra Patria el trist auguri
 i el viu perill pogué aplegar
 i els àngels negres s'enfiscaven
 de nòstres glòries ancestrals.

Jardins de flòrs de lòts asproses
 i arbustes tètrics de vils carts
 per los anals de nòstra Història
 florien ara adés i avans.

III

Ardix Europa en fòcs inicis,
 tremòla el mon en tètrics brams
 totes les fòrces del Maligne
 llança que llança malvestats.

A l'Occident aplega el tràgic
 resó del flavi galopar
 i s'estremix la nòstra Patria
 en lo seu ser fonamental

La juventut ja se redresa
 a l'auria Vèrge els ulls girant
 i ben sentint la fé i la Patria
 ja l'arma pren i ritma el pas.

La «Divisió Blava» s'inicia
 florida en ròses de ideal:
 virtuts de patria i ferrenys bíceps
 recòrts insignes i alts afanys

La «Divisió Blava» cabalca
 sus les estreles immortals
 i ses quadrigues llegendaries
 guía per sòlcs d'eternitat.

La juventut nòstra culmina
 el pròpi vértic del zodiac
 i es lo seu signe «sagitari»
 i el mateix «leo» en propietat.

Patria! La vida ja no es vida
si no és per tú! Matriarcal!!!
La Patria-Mater sempitèrna
contra l'Infèrn, contra Satà.

El Comunisme la negava
i el bolchevic la va infamant,
Rusia tragédica aixopluga
totes les vípres infernals.

Ala! gent jove de la Patria
cara a l'Orient avisorant!
Ala! magnífics jóvens fèrvits
vía a la Rusia criminal!

La «Divisió Blava» és la Patria
i va la Patria on ella va:
recòrts, afanys, vida, esperances,
pares, fogars, eternitat!

La «Divisió Blava» regresa,
l'Infèrn capbusa estertorant;
la Patria es salva victoriosa
i el Mon respira a Deu llançat

Oh! «Divisió Blava»... i heroica
tu eres la Patria! Mes enllà
ja no hi ha mes que Deu mateixa
en creu els braços paternals!!.

(Jocs Florals 1942)

10. *Passa l'horda* per Artur F. Palau Ximénez

El poema següent correspon a la part IV del recull *Poemes de sang i de dolor*, presentat als jocs del 1942. El conjunt sencer consta, a més, d'uns altres cinc poemes, intitulats «Solitut» (datat a París el març de 1937); «Quadret de rera-guardia» (Àvila, juliol de 1937); «El bell dolor» (Cadis, maig de 1938); «El meu rosari» (Olvera, agost de 1938) i «Aquest Nadal d'enguany...» (Alcalá del Valle, 25 de desembre de 1938), on el poeta ens parla de les seues vivències en cadascun d'aquests indrets i de la seua esperança perquè acabe la contesa a favor dels «patriotes».

Artur F. Palau Ximénez (secretari judicial, procurador dels tribunals i resident a Sant Feliu de Llobregat, segons consta a la plica) és l'únic lletraferit català autor de poemes feixistes que hem pogut localitzar entre els participants als certàmens florals valencians.

Quina remor més salvatge,
que, camina cap ací!
Quin baladreix més embríag
d'odi, de renecs i crims!
Quin bramular més feréstec
avança tan enfollit!
Què són eixes amenaces
d'extermini? Aquests crits
de venjança, tan plens d'ira
que en l'èter van retrunyint.
en mig de la fusellada
i del flamejar més viu?

Poble blanc de la muntanya,
la teva pau s' ha troncat!
passa l' horda enverinada,
—abort de vilesa i fang—
en llur fugida covarda
de llur derrota aplastant,
i tot llur instint de monstre
contra d' ell s' ha desplegat:
poblet de la vall de Bielsa,
petonejant el cel blau.

Passa l' horda plena d' ira
i té sed... té sed i fam:
sed de venjança que esglaia,
que és una sed infernal;
fam d' esgarrifós martiri
que han pogut assaciar
en la carn d' aquelles víctimes
que en viu en viu han cremat
arrossegats per la plaça
en nom de la llibertat.

Passa l' horda... Les campanes
del cloquer han enmudit
trocejades; de l' esglèsia
no 'n resta en peu més que un fil
de paret que balanceja;
les imatges a bocins
jauen enmig de les cendres,
i només un vell Sant Crist,
d' un troç de Creu, —sense braços—
vetlla en la vall de la nit.
Una per una, entre flames,
saquejades van cruixint
de dalt-baix les llars amades
del vell llogaret humil,
mentre al mig del que fou plaça,
en infernal remolí,
hi és inmolat tot el poble
en el més bàrbar festí,
a la llum de les fogueres
alsades entorn del Crist
que va vetllant en l' orgia
d' aquella dantesca nit.

Passa l' horda... I embriagada
de tanta malesa i sang,
va corrent per valls i serres,
per cingleres i espedats,
per llogarets i vilatges...
Passa l' horda... I al seu pas
va sembrant, acorralada,
la seva marca d' esclau:
vius de sang, esgarrifances,
dolor, crims, incendis, fam,
saqueix, dol, esglais, misèria,
extermini...: malvestat!
Passa l' horda...
en nom de la llibertat.

Grazalema, juliol de 1938

(Jocs Florals 1942, inèdit)

11. *Els Reis Catòlics (la Unitat Culminant)* (anònim)

El poema que transcrivim tot seguit forma part del recull titulat *Medallons de Valencia*, presentat amb el lema de «Sonets seculars». Es tracta d'un conjunt de sis sonets anomenats «Jaume I (El Creador)», «Alfons III (El Magnànim)», «Els Reis Catòlics (la Unitat Culminant)», «Carles III (Art i Prosperitat)», «La Reina Maria Cristina (La Resignació i la Esperança)» i «Franco (La Lliberació Triomfal)».

Medallons de Valencia és també el títol d'un llibret de poemes publicat per Josep M. Bayarri (sense data) dedicat exclusivament a personatges valencians. Els dos únics textos coincidents («Jaume I» i «Alfons III») no tenen res a veure amb els presentats al concurs florallesc.

En qualsevol cas, hi ha moltes altres raons en relació amb el llenguatge, l'ortografia i el to dels poemes que ens fan arriscar el nom de Bayarri com a autor d'aquest recull anònim.

Ferràn el d'Aragó, la de Castella
Isabel la I en llaus simbòlics
son apellats tot justament «Catòlics»
en la Unitat triomfal que s'esbadella
Quan Sant Vicent Ferrer per maravella
els aires clàssics de Valencia èdics
feu impulsar contra els augurs diabòlics
que es feen del Supèrb a la fansella
¡Isabel i Ferràn! Faisò d'impèri,
redonor de la terra en somni aèri,
i l'impèri mes gran de la justícia
I Valencia, en el cim de sa ventura,
al blasó de mes forta contextura
de l'auria Hispania que imperial s'inicia!

(Jocs Florals 1942, inèdit)

12. *Amaneixer clar* per F. Torrent Morant

Aquesta és la segona part del poema «Nit de tempesta i amaneixer clar» amb què el dit autor va concórrer als jocs del 1943 amb el lema de «Lliberació».

A «Nit de tempesta» F. Torrent ens narra les profanacions realitzades per «los àcrates amb los fills de Carles Marx» al monestir del Puig. I invoca «Joan Gilabert Xofrens», «Na Marguerida de Llúria i el seu espos [Bernat Guillem d'Entença]» perquè, amb l'ajut de Sant Jordi, puguen vèncer l'horda dels sa-crílegs.

La tempesta va fogint
per l'horisont de la mar;
al trontoll de la nit tètrica
seguix la tranquil·litat;
el ventijol del matí
mimbreja el verdós fullam,
i la primavera adorna
l'horta de flor d'azahar.
Boira roja —sol vermell—
va amaneixent per Llevant,
sota un cel blau falangisme,
donant-li sa claretat.

Als sons de gaites gallegues
passa l'exercit triomfal,
soldats ab Creu de Sent Jaume
i de llorer coronat.

Ensemps, en el Monastiri,
els contenen asombrats
Xofrens, Marguerida, Entença,
contents, gojosos, plorant.
Va al cap de la comitiva
la Verge dels Valencians.
Li donen guarda d'honor
dos cavallers esforçats:
lo Conqueridor i el Cit
que obrin camí a la Ciutat.

(Jocs Florals 1943, inèdit)

13. *Clavells d'Espanya* per Climent Cerdà

Aquest text, presentat amb el lema de «Duc in altum», va ésser premiat amb l'accésit a l'Englantina el 1943.

Per la Espanya immortal on lo Sol no se pon
van los Tèrcos a Flandes, ab constant moviment...
Felip Segón ho mana i es la Patria qui ho vol:
!Les plomes dels xambergos onejen a tot vent!

Piques i espases formen, bell conjunt armoniós...
Els pífanos atronen llurs notes més guerreres
i ab ferma germania naixcuda al patri amor,
van los soldats d'Espanya, eixamplant les fronteres.

Ja el pobre visionari qu'es nomená Colón
nos aportá la gloria d'un nou descobriment
al socaire d'Aquella, que escoltantlo ab dolçor
empenyaba les joies i ajudaba al vident.

Lepanto, fon barrera front al heretje alçá...
L'Escorial, nos asombra mostrant magnificència...
Alcalá y Salamanca, son Sols illuminant
ab lo far portentós de Sabiesa i de Ciència.

Del Cit, son greu Tiçona, Don Jaume ab fe tremòla...
Roger de Lluria, es l'amo del «Mare Nostrum» blau;
La Esglessia te en llurs Papes sange nostra qu'es desflore
sembrant al vent els canticos de fe, d'amor i pau.

Fon ja la mitja lluna per tota Espanya, arriá...
En terres levantines naixqué Vicent Ferrer...
I cuan la Independencia lo poble va cridar
deixá com «sant i senya» lo crit del Palleter.

... ..
Eixa es la Historia antiga que torna a re florir
en sembra de uns encants desig de tèrra estranya...
Eixa es la sonatina qu'ens captiva sens fi...
¡Pincellades de gesta, fetes clavells d'Espanya!

(Jocs Florals 1943, inèdit)

14. *¡¡Pemán!!* (anònim)

Aquest sonet, inclòs dins d'una de les publicacions falleres de Lo Rat-Penat, va aparèixer al costat d'una fotografia d'aquest personatge i anava encapçalat amb la dedicatòria «València hui de tot cor vos felicita, Senyor».

Val a dir que Pemán mantingué bones relacions amb les autoritats municipals valencianes, les quals, només acabar la guerra, l'obsequiaren amb un pergamí força elogiós on el destacaven com a «*Poeta y Caballero, Hidalgo y Cristiano, artista y orador, encarnación de la raza hispana*», etc., i també amb els dirigents ratpenatistes, els quals li oferiren la palestra dels jocs florals el 1942 perquè hi dissertàs sobre els conceptes de «Pàtria, Fe i Amor».

Períncita figura del vèrb, fet filigrana
ab l'éxtesi mirífic de l'hom il·luminat,
que sent batre a la víscera eixa inquietud del vat
complex de macrocosme i de llaceria humana.
Celaig d'aiguamarina; losange gaditana
qu'un dia a la palestra —cíclop enamorat—
lidiares ab l'equívoc, i fores aclamat
per Venus Anfitrita: la dóna valenciana.
Tu si qu'eres fallero; a tu ningú te guanya
cremant inútils trastos, poltrones i ninots.
Sap defensar la Patria ab l'explosió tamanya
d'aquell que sols veu glories fins los aduers derróts
plenant la teüa fama l'ambit de nostra Espanya...
¡Oh com nos rememores la Patria dels Quixots!

(Fallero. València, Lo Rat-Penat, 1943)

15. *La bèstia septicéfala* per Josep Maria Bayarri

Aquest poema de títol ben significatiu, referit metafòricament al comunisme, sembla que fou escrit en temps de guerra, quan encara era possible l'ús d'expressions diferencialistes relatives a la configuració plurinacional de l'estat espanyol i quan calia així mateix encoratjar els combatents *nacionales* contra la influència i l'horror comunista. Es tracta d'un text allusiu a la unitat dels diferents pobles peninsulars en defensa de la «santa llibertat», és a dir, del catolicisme, que —no ho oblidem— posseïa en aquells temps el significat de «*propiedad privada, sagrada unión política, resignación de los humildes, moralidad en las calles, etc.*», i en contra, naturalment, del comunisme, respecte al qual Bayarri sentia una autèntica aversió a causa dels seus postulats internacionalistes i ateus, o tant se val, de la seua radical negació de la pàtria i de la religió.

La versió que nosaltres en donem fou publicada dins les seues poesies completes.

A la nostra península,
pluralitat de nacions lliures canten
l'himne solemne de sa llibertat.

De l'Orient que nos vingué la Vida
amb la de Jesucrist, fa dos mil anys,
la tenebra s'infanta,
ve el Comunisme amb ímpetu infernal.

A la nostra península,
pluralitat de nacions lliures alcen
trinxeres de la santa llibertat;
i, una a una, es fan ègides
per a defensa i per al triomf final.

Totes a una, sense
ser una, branden fermes sa ofensiva
amb empenta gegant,
nostres nacions ibèriques,
ancestrals.

La Bèstia septicéfala
un dia prescriurà;
heus l'enemic d'esthora: el Comunisme.
Nacions d'Ibèria, a una
per nostre Crist i per la llibertat!

(*Obra poètica*, vol. III [València 1955])

Fe d'errates:

Al número 40 d'«Els Marges», p. 131, on diu David Martínez Gil, ha de dir Víctor Martínez Gil.